

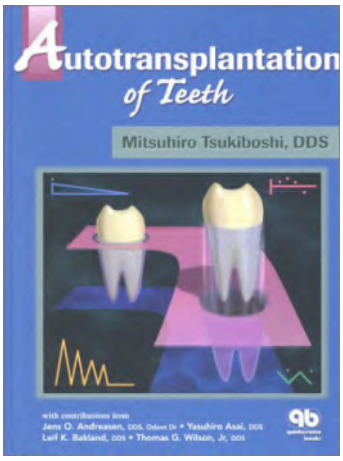
Tooth autotransplantation change my life forever

เรียบเรียงโดย: ทพ.จำเริญ ลีลามโนธรรม รพ.ภูเรือ จ.เลย

ทำไมการปลูกถ่ายฟันจึงเปลี่ยนผมไปตลอดชีวิตเหรอครับ มาครับพี่น้อง ผมจะเล่าให้ฟัง สวัสดีครับผมชื่อ ทพ.จำเริญ ลีลามโนธรรม ชื่อเล่น หน่อง เรียนจบทันตแพทย์ จุฬารุ่น 52 เริ่มใช้ทุนปี พ.ศ.2539 ที่ รพ.ภูเรือ จ.เลย ตอนนั้นผมเป็นหมอฟันคนเดียวในอำเภอแต่คนไข้เยอะมากกกกกกกกกก (ก.ไก่ ล้านตัว 555) คนไข้มีปัญหาอะไรผมก็พยายามรักษาให้ งาน RCT ฟันกราม นี้ก็พยายามสุด ๆ รักษาไปเรื่อย ๆ success บ้าง fail บ้าง สุดท้ายพบปัญหาว่าเราไม่ใช้ทางนี้ skill เราไม่ดี คลองรากฟันทั้งตีบตัน แถมเล็กโค้งงอหักมุม การมองหา canal ก็ยาก รวมทั้งเป็นการรักษาที่ใช้เวลามาก ผู้ป่วยต้องมาหลายครั้ง หลังการรักษา RCT แล้วต้องครอบฟันอีก ค่าใช้จ่ายมาก รวมค่าใช้จ่ายแล้วเป็นหมื่น คิดในใจว่ามันจะมีการรักษาอะไรที่ดีไปกว่านี้มั้ย... และแล้วการเปลี่ยนแปลงก็มาถึง ปี พ.ศ. 2545 ผมย้ายไปทำงานที่ รพ.สังขละบุรี จ.กาญจนบุรี โดยพี่เมธ์ (ทญ.เมธ์ ชวนคุณากร) เป็นหัวหน้าฝ่าย เจอกันวันแรกพี่เมธ์เอาตำราปลูกถ่ายฟันที่ ศ.ทญ.อรสา ไวคกุล เป็นผู้แต่งมาให้ผมอ่าน พี่เมธ์ยิ้มและบอกว่า “ให้หน่องอ่านนะ พี่ว่าหน่องต้องชอบ” ผมเจอตำตอบในใจแล้วว่า นี้แหละเป็นทางเลือกใหม่ในการรักษาผู้ป่วยของผมเชื่อมั้ยครับผมอ่านทั้งเล่มจบภายในวันเดียวและคิดว่าผมต้องทำให้ได้เริ่มทำงานไปได้ไม่นานก็มีผู้ป่วยรายที่ 1 ที่มีสภาพในช่องปากที่สามารถปลูกถ่ายฟันได้ ผมก็ทบทวนความรู้จากตำรา แล้วก็เริ่มผ่าตัดปลูกถ่ายฟันไปเรื่อย ๆ ตลอดเวลา 2 ปี ที่ รพ.สังขละบุรี ผมรักษาผู้ป่วย 21 ราย ผลการ รักษา success บ้าง fail บ้าง ทำให้ยังมีคำถามในใจอีกหลายข้อว่าทำไมเป็นเช่นนั้น..... หลังจากนั้นผมก็ได้ย้ายกลับมาทำงาน รพ.ภูเรือ และในปีพ.ศ. 2548 ผมสอบเรียนต่อ postgrad ศัลยศาสตร์ คณะทันตแพทย์ มหิดล คราวนี้ฝันที่เป็นจริงครับ ผมได้เรียนกับอาจารย์หมออรสา ทั้ง lecture และ เข้าช่วยเป็น assistant ในการผ่าตัดปลูกถ่ายฟัน ผมได้คำตอบจากอาจารย์มากมาย อาจารย์บอกเทคนิกกับผมแบบไม่กักผมมั่นใจมากขึ้น เรียนจบกลับมาทำงานที่ รพ.ภูเรือ ในปี พ.ศ.2549 คราวนี้เหมือนฟ้ามีตา ส่งผู้ป่วยมาให้ผมปลูกถ่ายฟันแบบรัว ๆ ได้ปลูกถ่ายกันแทบทุกเดือน ระหว่างนั้นผมก็อ่านตำราเล่มสำคัญอีก เช่น Autotransplantation of Teeth , Mitsuhiro Tsukiboshi (ค.ศ.2001) และอ่านงานวิจัยอีกหลายร้อยฉบับ จนมีความเข้าใจลึกซึ้งมากขึ้นเรื่อย ๆ ผมนัดผู้ป่วยกลับมาติดตามผลการรักษาโดยตลอด จนเห็นผลว่า การปลูกถ่ายฟันมันเป็นการรักษาที่สุดยอดจริง ๆ ฟันปลูกถ่ายที่เราย้ายตำแหน่งแล้ว สามารถสร้างรากฟันให้ยาวขึ้นได้ด้วยตัวเองฟันกลับมาตอบสนอง EPT ได้ และค่อย ๆ งอกขึ้นมาสบกับคู่สบ, จากฟันที่เคยโยกมากหลังผ่าตัด ก็กลับมาแน่นและแข็งแรงใช้ในการบดเคี้ยวได้อย่างดี ผมเองได้ลองเขียนงาน CQI การปลูกถ่ายฟัน แล้วนำไปประกวดในงานวิชาการระดับจังหวัด, ระดับเขต, ระดับประเทศ ได้รางวัลมาเรื่อย ๆ เริ่มเป็นที่รู้จักมากขึ้น ได้มีโอกาสได้บรรยายวิชาการการปลูกถ่ายฟันในระดับเขตอีสานตอนบนที่ รพศ.อุดรธานี หลังจากนั้นก็เริ่มได้รับการ consult จากพี่น้องทันตแพทย์ที่อยากลองรักษาแบบนี้บ้าง รวมทั้งรับ refer จากโรงพยาบาลและคลินิกเอกชนในจังหวัดเลย ให้ช่วยปลูกถ่ายฟันให้หน่อย พอเริ่มมีผู้ป่วยมากขึ้นเป็นหลักร้อย ผมพยายามเขียนงานวิจัยตีพิมพ์ 2 ฉบับ ลงในวิทยาสารทันตแพทยศาสตร์ คือ 1. Success Rate and Survival Rate of Open Apex Third Molar Autotransplantation in 15-20 Years Old Patients: Case Report 39 Cases (JDAT 2015) และ 2. Success Rate and Survival Rate of Autotransplantation in Teeth with Completed Root Formation : Case Report 12 Cases (JDAT 2017) หมอฟันจากรพช.เล็ก ๆ แบบผมทำสำเร็จแล้ว ภูมิใจมากครับ งานวิจัยยังสามารถนำไปประกอบการพิจารณาความเจริญก้าวหน้าในการทำงานอีกด้วยอย่าง

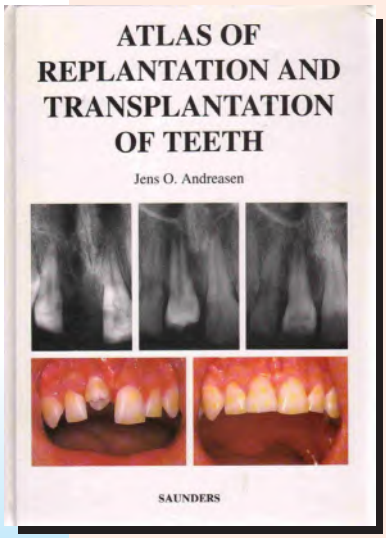

จนถึงปัจจุบันผมผ่าตัดปลูกถ่ายฟันไปแล้ว 144 ซี่ และกำลังพากเพียรเขียนงานวิจัยฉบับที่ 3 ในประเด็น Root development after autogenuos tooth transplantation of open apex third molar ผมจึงไปพบอาจารย์หมออรสาอีกครั้ง เพื่อขอรับคำแนะนำในการเขียนงานวิจัย.... เหมือนอาจารย์ให้พรผมจริงครับ อาจารย์บอกว่า สบายใจแล้วที่มีคนสานต่องานที่อาจารย์รักและทำมาตลอดชีวิต พร้อมทั้งมอบตำราอันทรงคุณค่า 2 เล่ม คือ Atlas of Replantation and Transplantation of Teeth , Jens O Andreasen (ค.ศ.1992) และ ตำราปลูกถ่ายฟัน การวางแผนและการประเมินผลที่อาจารย์แต่งเอง (พ.ศ 2545) พร้อมทั้งคำอวยพรอ่านแล้วน้ำตาผมไหลเชียว กราบขอบพระคุณอาจารย์หมออรสา มา ณ ที่นี้ด้วยครับ

ทุกวันนี้เมื่อผมเจอผู้ป่วยที่ยังเป็นวัยรุ่นที่สูญเสียฟันกรามถาวรซี่ที่ 1 หรือ 2 แล้วยังมีฟันกรามซี่ที่ 3 เหลืออยู่ ผมก็จะเสนอการผ่าตัดปลูกถ่ายฟัน เป็นอีกทางเลือกในการรักษา ถ้าเราเลือกหน่อฟันกรามที่มีความยาวรากฟัน 1/2 จนถึง 4/4 ของความยาวรากและปลายรากเปิดอยู่ (1/2- 4/4 root formation with open apex) โอกาสการประสบความสำเร็จสูงมาก แถมเป็นการรักษาที่ใช้เวลาน้อย ผ่าตัดครั้งเดียว หลังจากนั้นแค่เพียงติดตามผลการรักษา เป็นการรักษาที่เหมาะสำหรับผู้ป่วยที่มีความตั้งใจอยากมีสุขภาพช่องปากที่ดีขึ้น แต่ข้อจำกัดด้านเวลา

คิดแล้วผมได้ช่วยยกคุณภาพชีวิตผู้ป่วยจำนวนร้อยกว่าคน และช่วยชีวิตหน่อฟันกรามซี่ที่ 3 ที่นำ มาปลูกถ่ายจำนวนร้อยกว่าซี่ให้เค้ากลับมามีประโยชน์และใช้บดเคี้ยวได้ดีแทนที่จะโดนผ่าตัดทิ้งไป มันก็น่าภาคภูมิใจนะครับ...ใครสนใจการผ่าตัดปลูกถ่ายฟันต้องหาตำราทั้ง 3 เล่มที่ผมกล่าวถึงมาอ่านนะครับ ลองรักษาผู้ป่วยติดตามผล แล้วจะพบว่า ความมหัศจรรย์มีอยู่จริง ใครอยากสอบถามผมเพิ่มเติมผมยินดีครับ lineID - dinonong นะครับ ผมเอาตัวอย่างรูปในช่องปากและบทสัมภาษณ์ผู้ป่วยหญิง 2 คน มาให้ดูเพื่อสร้างแรงบันดาลใจกับทุกท่านนะครับ ทั้งสองคนเมื่อได้รับการปลูกถ่ายฟันแล้วก็เข้ารับการจัดฟันโดยที่สามารถใช้ฟันปลูกถ่ายเป็น anchorage ในการจัดฟัน ด้วยนะครับ มหัศจรรย์มั้ยละครับ

ผู้ป่วยหญิง อายุ 18 ปี ได้รับการผ่าตัดปลูกถ่ายฟันกรามจำนวน 3 ซี่ (8 ปี หลังการรักษา)

ถาม 1 ก่อนการรักษา มีปัญหาอะไรในช่องปากครับ

ตอบ 1 ฟันผุหลายซี่แต่ไม่อยากมาหาหมอเพราะกลัวจนทนไม่ไหว ปวดฟันมาก เลยตัดสินใจมารักษา

ถาม 2 ทำไมอยากรักษาด้วยการปลูกถ่ายฟัน, กลัวหรือไม่

ตอบ 2 ฟันผุมากจนอุดไม่ได้ต้องถอนออก คุณหมอแนะนำว่าถ้าปลูกถ่ายฟันจะได้มีฟันที่สามารถใช้ได้ปกติ กลัวนิดหน่อยแต่คุณหมอใจดีและรักษาด้วยความชำนาญเลยลดความกลัวและวิตกกังวลลงได้มากเลยค่ะ

ถาม 3 ผลการรักษาในปัจจุบัน รู้สึกอย่างไร ชีวิตดีขึ้นมั้ยครับ

ตอบ 3 หลังการรักษาก็ต้องมาติดตามผลว่าฟันเป็นยังไงบ้าง รากฟันยาวแค่ไหน รู้สึกคิดไม่ผิดที่รักษาตามคุณหมอแนะนำ ปัจจุบันใช้งานได้ตามปกติ ใช้ทานอาหารได้ดีค่ะ

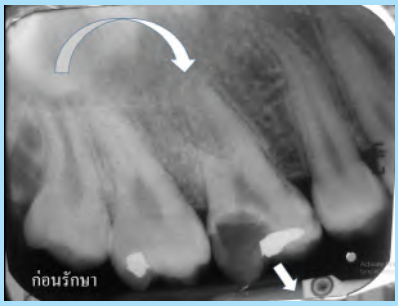
ถาม 4 ตอนนี้จำได้มั้ยว่า ฟันซี่ตรงไหนที่ได้รับการผ่าตัดปลูกถ่ายฟันครับ

ตอบ 4 จำได้ว่าผ่าตัดปลูกถ่ายที่ฟันล่าง 3 ตำแหน่ง โดยใช้ฟันกรามข้างล่างทั้งซ้ายและขวา และจากฟันกรามด้านบนอีกซี่หนึ่ง แต่ไม่แน่ใจว่าด้านซ้ายหรือขวาค่ะ

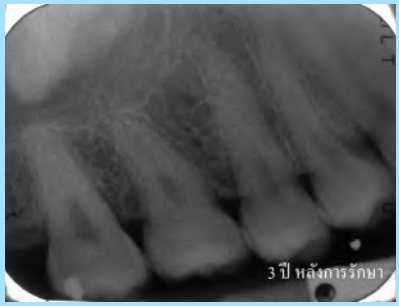

ผู้ป่วยหญิง อายุ 17 ปี ได้รับการผ่าตัดปลูกถ่ายฟันกรามบนจำนวน 2 ซี่ (9 ปี หลังการรักษา)

ถาม 1 ก่อนการรักษา มีปัญหาอะไรในช่องปากครับ

ตอบ 1 ฟันผุค่ะ น่าจะถึงรากเลย ปวดฟันด้วยค่ะ

ถาม 2 ทำไมอยากรักษาด้วยการปลูกถ่ายฟัน, กลัวหรือไม่

ตอบ 2 ความรู้สึกตอนนั้นคงเป็นภาพลักษณ์ค่ะ ถ้าฟันโดนถอนออกแล้วไม่มีฟันคงแปลก ๆ กลัวฟันล้มด้วยค่ะ ถามว่ากลัวมั้ยก็กลัวค่ะ เพราะต้องถอนฟันแล้วก็ผ่าฟันคุด แต่ลองเสี่ยงดีกว่า อีกอย่างคุณหมอคอยอธิบายให้เข้าใจเรื่องการปลูกถ่ายฟัน เพราะในตอนนั้นไม่ทราบว่ามีหัตถการแบบนี้เหมือนกันค่ะ ทำให้ความกลัวลดลงไปด้วย

ถาม 3 ผลการรักษาในปัจจุบัน รู้สึกอย่างไร ชีวิตดีขึ้นมั้ยครับ

ตอบ 3 ปัจจุบันรู้สึกปกติเลยค่ะ ไม่ได้คิดว่าเป็นฟันที่ปลูกถ่ายเลย เคี้ยวอาหารได้ปกติเลยค่ะ ถ้าย้อนกลับไปก็คงเลือกปลูกถ่ายเหมือนเดิม

ถาม 4 ตอนนี้จำได้มั้ยว่า ฟันซี่ตรงไหนที่ได้รับการผ่าตัดปลูกถ่ายครับ

ตอบ 4 ไม่มั่นใจเลยค่ะ หลายปีแล้ว555 แต่เป็นฟันกรามค่ะ